

Hoofdpijnen

02 juni 2024

Beleid

Beleid

Inleiding

Het vertrekpunt bij de begroting 2023 was om verstandig gebruik te maken van de tijdelijke financiële ruimte die er in 2023 tot en met 2025 is. Vanaf 2026 heeft het Rijk veel minder financiële ruimte begroot voor gemeenten. Vanwege de grote terugloop in beschikbare middelen na 2025, moeten gemeenten terughoudend zijn met het aangaan van nieuwe structurele verplichtingen. We dienen kortom rekening te houden met de beperkingen die het zogeheten 'ravijnjaar' ons oplegt. De tijdelijk beschikbare ruimte hebben we enerzijds ingezet om te investeren in de organisatie. Daarmee zorgen we ervoor dat we onze reguliere taken en het bestaande beleid op een goed niveau uitgevoerd kan blijven. Daarnaast benutten we de verkregen ruimte om in 2023 een start te maken met het uitvoeren van ambities uit het coalitieakkoord: investeren in zorg, gezondheid en cultuur, stappen maken op het gebied van klimaat en energie, de woonvoorraad beter afstemmen op de woonbehoeften en uitvoering geven aan onze mobiliteitsvisie.

Het coalitieakkoord *Gooise Meren op koers* dat is opgesteld voor deze coalitieperiode, volgt 6 hoofdthema's, die als basis dienen voor de nieuwe programma-indeling van onze begroting. Hierbij staan de maatschappelijke effecten centraal; datgene wat we de komende jaren willen bereiken voor onze gemeente en onze inwoners.

Hieronder volgt een samenvatting van hetgeen hiervan in 2023 is bereikt.

Sociaal domein

De eerste twee programma's, 'Voor en van iedereen' en 'Kansrijk opgroeien', hebben betrekking op het sociale domein in onze gemeente. Dit betreft het gezond en prettig leven van onze inwoners in de gemeente, het mee kunnen doen in de maatschappij en het kansrijk opgroeien van alle kinderen. Centraal staan hierbij het zoveel mogelijk preventief werken, de zorg voor goede en toegankelijk informatie, realisatie van passende basisvoorzieningen, en het bieden van adequate zorg waar dat nodig is. Bij de ontwikkeling van beleid betrekken we onze inwoners zoveel mogelijk.

Vanuit de insteek om preventief te werken zodat zwaardere (geïndiceerde) zorg voorkomen wordt, hebben we het afgelopen jaar in samenwerking met de zorg- en welzijnspartijen Valpreventie opgezet. Ook is de pilot Welzijn op Recept in Muiderberg positief afgerond en het is de bedoeling dat deze aanpak in 2024 in alle gemeenten binnen onze regio wordt gerealiseerd. Er zijn voorbereidingen getroffen voor een samenwerkingsverband tussen zowel de zorg- en welzijnspartijen als de gemeente. Daardoor kunnen we preventief, en dus eerder, ondersteunen waarbij de autonomie van de inwoner behouden blijft.

Onze oudere inwoners zijn ook in 2023 geïnformeerd over activiteiten en diensten door middel van de in het gemeentehuis georganiseerde seniorenmarkt, via digitale informatie in de wachtkamers van zorg- en welzijnspartners en via een nieuwsbrief. Daarnaast hebben er huisbezoeken bij 75-plussers plaatsgevonden, door vrijwilligers vanuit de welzijn- en vrijwilligerspartijen en door onze gemeentelijke uitvoeringsdienst. Hierdoor is er inzicht in de gezondheid en welzijn van de senioren, op basis waarvan verdere acties kunnen worden ontwikkeld.

In 2023 vormde naast het GALA (gemeentelijke uitvoering) ook het IZA (Integraal Zorgakkoord) een belangrijk beleidskader. Het IZA heeft als doel om de gevolgen van de vergrijzing tegen te gaan, de zorg te ontlasten en samen te werken aan preventie. In 2023 is de gemeente Gooise Meren betrokken geweest bij het opstellen van het zogenoemde Regioplan. De opzet in het Regioplan is meer wijkgericht te gaan werken in een lokaal wijknetwerk, aangevuld met expertisenetwerken. Daarnaast zijn er aanbevelingen gedaan voor het opzetten van samenwerking in de keten. Gooise Meren heeft hier de trekkersrol voor Valpreventie en Welzijn op Recept. In 2023 hebben we met alle betrokken interne en externe partijen een plan opgesteld rond het GALA. Dit plan is in september 2023 opgeleverd en daarmee hebben wij de SPUK-gelden voor 2023-2026 gekregen ter ondersteuning van de onderwerpen die in het GALA beschreven staan.

Wat de basisvoorzieningen betreft zijn we gestart met een onderzoek naar de financiële en ruimtelijke haalbaarheid van een nieuwe zwembadvoorziening bij Naarderheem, ter vervanging van zwembad de Lunet. We zijn ook gestart met een verkenning rondom de binnensportvoorziening op het sportpark Naarden

(renovatie/nieuwbouw/uitbreiding van de huidige sporthal de Lunet). Hiertoe hebben we dit jaar de eerste oriënterende gesprekken gevoerd met belangrijke stakeholders zoals Vivium, Sportfondsen Naarden en de betrokken sportverenigingen.

We zijn daarnaast bezig met het maken van globale ruimtelijke schetsen voor een mogelijke herinrichting van het sportpark Naarden, waarbij we ook rekening houden met aspecten zoals parkeren, verkeersveiligheid en beeldkwaliteit.

Op het gebied van zorg en welzijn hebben we in 2023 extra aandacht besteed aan vroegsignalering waarbij we werken volgens het principe: hoe groter het probleem lijkt, hoe intensiever de benaderingswijze. Daarbij is ook de aangepaste en uitgebreide aanpak van schuldhulpverlening toegepast. In de eerste helft van 2023 is de Energietoeslag 2022 uitgekeerd (€ 1.800) aan 2500 huishoudens. Daarmee is ongeveer ruim 80% van de doelgroep (huishoudens op 130% van de bijstandsnorm) bereikt. In december 2023 is gestart met het uitkeren van de Energietoeslag 2023 (€ 800). Deze kan worden aangevraagd tot 1 juli 2024.

Op het vlak van beleidsontwikkeling is de cultuurvisie *Natuurlijk Cultuur!* in mei vastgesteld en het uitvoeringsprogramma is voorbereid. De pilot met twee cultuurregisseurs is in 2023 gestart en positief afgerond. De cultuurregisseurs hebben onder andere de podia in kaart gebracht en hebben ingezet op samenwerking tussen cultuurnetwerk, welzijn en educatie. Daarnaast is eind 2023 een samenwerkingsovereenkomst met de bibliotheek ondertekend voor de herontwikkeling van het huidige bibliotheekgebouw.

We hebben grote stappen gezet in de ontwikkeling van het integrale beleidsplan jeug. Dit beleidsplan betreft alle aspecten van opgroeien en opvoeden in Gooise Meren. Van speeltuinen, sport en cultuur (inclusief muziek), tot onderwijs en van jeugd en jongerenwerk tot jeugdbescherming. Ter voorbereiding op de besluitvorming in 2024 is de raad hierbij betrokken door middel van het 'Werkprogramma Gemeenteraad Jeugdzorg bij opgroeien en opvoeden in Gooise Meren'.

De jeugd is in 2023 op verschillende manieren betrokken bij ons beleid. Zo heeft zij haar mening kunnen geven en ideeën kunnen inbrengen bij de realisatie van 4 speeltuinen en de renovatie van skatebanen. Daarnaast hebben we ons aangesloten bij het Child Friendly Cities Initiative (CFCI) van UNICEF en hebben jongeren deelgenomen aan bijeenkomsten van de 'Youth Committee Gooise Meren', waar gesproken is over uiteenlopende onderwerpen waar de jongeren zelf de doelgroep van zijn, en over het structureel vormgeven van jeugdparticipatie.

De jeugdzorg heeft op verschillende fronten een kwantitatieve en kwalitatieve impuls gekregen. Zo is het jeugdteam van de Uitvoeringsdienst Sociaal Domein versterkt, is samen met jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen een plan van aanpak ontwikkeld om de wachttijden in de jeugdzorg te verkorten en is het onderzoek gestart naar de verwijzingen van huisartsen naar individuele jeugdhulp. Ook zijn de aanbevelingen uit het Verbeterplan Versterkte procesregie uitgevoerd.

De visie op onderwijshuisvesting is uitgewerkt en het concept voor het nieuwe Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijshuisvesting is opgesteld. De gezamenlijke visie met schoolbesturen resulteert in een up-to-date langetermijnbeeld, waarbij verouderde keuzes uit het IHP van 2018 worden herzien. Besluitvorming vindt plaats in 2024.

Fysiek domein

Programma 3 en 4, 'Passend wonen in een groene omgeving' en 'Economisch vitaal en bereikbaar', hebben betrekking op het fysieke domein van de gemeente. Dit gaat met name over het bieden van passende woonruimte aan onze inwoners, het behoud en versterken van de (groene) kwaliteit van de leefomgeving, het bieden van voldoende werkgelegenheid, de instandhouding van het voorzieningenniveau voor onze bedrijven en inwoners en de zorg voor mobiliteit. Bij al deze thema's staat duurzaamheid en anticiperen op de toekomst centraal.

In 2023 hebben we – in het kader van de invoering van de nieuwe Omgevingswet – een hele belangrijke basis voor de toekomstige inrichting en ontwikkeling van onze gemeente gelegd door onze gemeentelijke Omgevingsvisie vast te stellen. De Omgevingsvisie geeft aan waar we met de leefomgeving van Gooise Meren naar toe willen. We gebruiken de omgevingsvisie bij het beoordelen van nieuwe plannen en projecten in onze leefomgeving.

Ter voorbereiding op de ontwikkeling van een aantal gebieden in onze gemeente zijn bestemmingsplannen in

procedure gebracht. Denk aan Crailo, de BOR-gronden en het voormalig Hocras terrein. Deze bestemmingsplannen worden onderdeel van het gemeentelijk Omgevingsplan en geven aan wat in deze gebieden kan worden gerealiseerd.

Op het gebied van wonen zijn het afgelopen jaar de Woonzorgvisie, (in regioverband) de nieuwe huisvestingsverordening en de doelgroepenverordening vastgesteld. De nieuwe Woonvisie is voorbereid en zal in 2024 aan de raad worden voorgelegd. Voor de huisvesting van Oekraïense vluchtelingen zijn de huurcontracten van de vier bestaande opvanglocaties tegen aangepaste voorwaarden verlengd en zijn er twee extra locaties gevonden die in 2024 worden opgeleverd.

We hebben uitvoering gegeven aan het biodiversiteitsplan door onder meer op verschillende locaties bonte bermen aan te brengen die zorgen voor meer biodiversiteit en kleur gedurende een lange periode. Ook is de 'duurzaam ontwikkelen tool' gereedgekomen. Hiermee kunnen collega's, bewoners en projectontwikkelaars op eenvoudige wijze zien welke maatregelen er genomen kunnen/moeten worden op hun terrein om o.a. de biodiversiteit te vergroten. Daarnaast is per 1 september de stadsecoloog gestart.

Binnen Samen Sneller Duurzaam is in 2023 door de gemeente en inwoners/partners aan verschillende duurzaamheidsthema's gewerkt. De aandacht lag daarbij vooral bij Voedsel, Zwerfvuil en Circulaire economie.

Op het gebied van energietransitie zijn huishoudens actief geïnformeerd en gestimuleerd om energie te besparen. Ook zijn huishoudens met (risico op) energiearmoede ondersteund bij het nemen van kleine en grotere energiebesparende maatregelen. Energiecoöperatie Wattnu is hierbij een belangrijke samenwerkingspartner. Het convenant met Wattnu is daarom verlengd tot 2030. Naast energiebesparing is ook gewerkt aan energieopwek, zoals de ontwikkeling van Solar Carport De Kuil, de zonnegeluidswal, het programma Opwek Energie Rijksvastgoed (OER), project Gooimeer Energie en het Duizend Dakenplan.

In 2023 zijn voorbereidingen getroffen voor het opstellen van een wijkuitvoeringsplan (WUP) voor Muiderberg dat, afhankelijk van de besluitvorming in de gemeenteraad, in de loop van 2024 kan worden opgeleverd. De complexiteit van het project Muiderberg heeft ertoe geleid dat er nog niet gestart is met een tweede WUP.

Samen met ondernemers en de vastgoedbranche zijn er stappen gezet om het kernwinkelgebied Bussum aantrekkelijk te maken om te winkelen en te verblijven. Op basis van een tweetal bijeenkomsten en een brede enquête zijn de bouwstenen voor het Beeldkwaliteitsplan voor het centrum gereed. In november is gestart met een onderzoek naar de behoefte van ondernemers in relatie tot de gemeente. Begin 2024 wordt een advies opgeleverd.

Gemeente Gooise Meren is in regioverband de trekker van het stimuleren van de circulaire ketenprojecten in de bouw. Hiertoe is een aanjaagteam gestart met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, de financiële sector, gemeenten en een woningbouwcoöperatie. In november 2023 is bij Kansen voor West een subsidieaanvraag ingediend voor een pilotproject circulaire badkamers.

Het regionale arbeidsprogramma Werken aan Werk, dat bestaat uit leerwerktrajecten en instrumenten die bijdragen aan de uitstroom naar werk of opleiding, ligt op koers om de doelstellingen t/m 2024 te halen. Via lokale re-integratietrajecten zijn in 2023 60 personen uitgestroomd uit ons uitkeringsbestand. Bij Tomingroep, dat een transitie doormaakt naar een leer-werkbedrijf, werken eind 2023 45 inwoners in een Wsw-dienstverband, 3 inwoners in een 'nieuw-beschut'-baan en 10 inwoners in een leer-werkbaan.

Op het gebied van mobiliteit is aan diverse zaken gewerkt die in 2024 een vervolg krijgen. Daarbij gaat het onder andere om de inventarisatie van risicoplekken met betrekking tot de verkeersveiligheid, uniforme inrichting voor schoolomgevingen, het project Moderniseren Parkeerketen; een middel om de dominantie van autogebruik en parkeren af te remmen en zo de balans te bewaken tussen leefbaarheid en bereikbaarheid, een visie op de hoofdwegenstructuur en het projectplan autoluw Naarden Vesting.

Dienstverlening en bedrijfsvoering

Programma 5 en 6, 'Duidelijke en transparante dienstverlening' en 'Financieel gezond', hebben betrekking op de kwaliteit van de dienstverlening van de gemeente voor onze inwoners, op veiligheid en samenwerking met onder andere inwoners en het behoud van een financieel gezonde gemeente. Kernwoorden zijn hier: continu verbeteren en integraal samenwerken.

In 2023 zijn continue klanttevredenheidsonderzoeken gedaan over de toegankelijkheid van balie en telefonie. Iedere baliebezoeker of beller is gevraagd naar zijn/haar ervaring wat betreft de dienstverlening van Gooise Meren. Het baliecontact is door de inwoners in 2023 gewaardeerd met een cijfer 8,6, telefonie is gewaardeerd met een cijfer 6,9. Verbeterpunten die uit de onderzoeken komen zijn daar waar mogelijk direct opgepakt. In 2023 is ook een projectplan opgesteld om de digitale toegankelijkheid te bevorderen.

In september 2023 is gestart met onderzoek, naar onze servicenormen, de uniformiteit hierin en het informeren van inwoners en ondernemers over de status van hun aanvraag. In februari 2024 zal een advies aan het college worden opgeleverd. Het advies zal inzicht geven in welke oplossingen er zijn om in Gooise Meren meer uniforme servicenormen te hanteren en inwoners en ondernemers beter te informeren over de afhandeling van hun vraag of verzoek.

Op het gebied van veiligheid zijn er, in het kader van het bestrijden van ondermijning, diverse integrale controle- en handhavingsacties uitgevoerd. Hierdoor is er meer inzicht verkregen op criminele samenwerkingsverbanden en kwetsbaarheden voor ondermijnende criminaliteit. De capaciteit voor de uitvoering van de Wet Bibob is uitgebreid met een Bibob-coördinator, waarbij het aantal Bibob-onderzoeken in 2023 aanzienlijk is toegenomen. De pilot met het Bestuurlijk Interventieteam (BIT) is geëvalueerd en wordt gecontinueerd in 2024.

Ook op een ander manier heeft Gooise Meren bijgedragen aan veiligheid. In 2023 heeft de gemeente Gooise Meren verspreid over vier locaties opvang gerealiseerd voor gemiddeld 430 Oekraïense vluchtelingen. Daarnaast verbleven er gemiddeld 145 Oekraïense vluchtelingen bij particulieren thuis. De opvang beperkte zich niet alleen tot het realiseren van huisvesting, maar heeft ook inzet gevraagd op het terrein van onder andere bevolkingszorg, sociale zaken, gezondheidszorg en onderwijs. Omdat de vraag naar opvangplekken onverminderd hoog is, zijn in 2023 eveneens de mogelijkheden voor het ophogen van de capaciteit en het aantal opvanglocaties onderzocht. In 2024 kunnen hierdoor nog eens ruim 200 Oekraïense vluchtelingen extra in de gemeente worden opgevangen. Het opvangen van Oekraïense ontheemden is overgebracht van de crisisorganisatie naar de reguliere organisatie. Er is een vast team en manager Opvanglocaties aangesteld.

Wat samenwerking met inwoners betreft zijn in 2023 de eerste stappen gezet voor het herijken van de participatievisie. Daarvoor zijn we op diverse manieren en op verschillende momenten met medewerkers van de gemeente, inwoners, raadsleden en organisaties in gesprek gegaan over hoe we met elkaar willen samenwerken. De resultaten zullen worden gebruikt voor een koersdocument waarmee in 2024 de richtingen worden bepaald voor de lokale democratie. Vervolgens zal later in 2024 een herijkte participatievisie worden opgesteld.

Om de participatie en de betrokkenheid van de inwoners binnen de gemeente te vergroten en hen de mogelijkheid te bieden direct invloed te kunnen uitoefenen op de politieke agenda is in 2023 een Verordening Burgerinitiatief opgesteld.

In maart 2023 is het portefeuilleplan Vastgoed vastgesteld. Daarna is de uitvoering opgepakt om de eerste panden, die overbodig zijn verklaard, te gaan verkopen.

Financiën

Financiën

Ieder jaar bij de jaarrekening kijken we terug op onze financiën en beoordelen we ons financiële beleid. In de jaarstukken 2023 leest u hoe we met onze middelen zijn omgegaan; wat we hebben bereikt, wat we daarvoor hebben gedaan en wat dat heeft gekost en wat dat betekent voor onze financiële positie.

Rekeningresultaat

Het financiële resultaat is het saldo van de verschillen tussen de begroting na wijziging (als gevolg van besluiten in de raad om de begroting aan te passen) en de jaarrekening. Na besluitvorming over de Decemberwijziging 2023 bedroeg het geraamde begrotingssaldo € 6.974.000. De jaarrekening 2023 sluiten we uiteindelijk af met een voordelig resultaat van € 9.522.000.

Het verschil (€ 2.548.000) wordt voornamelijk veroorzaakt door zaken die we niet direct konden voorzien en zijn ontstaan na de reguliere bijstellingsmomenten (Voortgangsverslagen en Decemberwijziging) of waarvan de omvang op die momenten nog niet reëel kon worden geraamd. Het resultaat wordt veroorzaakt door diverse incidentele voor- en nadelen. Op hoofdlijnen wordt het saldo verklaard door de volgende oorzaken:

1. *Saldo begrotingswijzigingen tot en met Decemberwijziging 2023 (V 7,0 mln.)*
Op basis van begrotingswijzigingen uit o.a. de voorjaars- en najaarsnota was een voordeel van € 6.974.000 begroot. Dit voordeel maakt onderdeel uit van het rekeningresultaat en is onder andere ontstaan uit budgetoverheveling (V € 1.879.000), Opvang Oekraïners (V € 3.674.000), Mei- en Septembercirculaire (V € 1.656.000 + € 524.000), arbitrage project Krijgsman (N € 2.114.000) en cao-stijging (N € 1.315.000). Belangrijk daarbij is ook dat het negatieve saldo van het 1e Voortgangsverslag 2023 (€ 3.962.000) is gedekt door een onttrekking aan de Algemene reserve.
2. *Jeugd (N 1,9 mln.)*
De gedeclareerde kosten voor de inzet van individuele maatwerkvoorzieningen jeugd zijn ook in 2023 gestegen. Verklaring is de stijging van de vraag naar jeugdhulp. Er was sprake van een stijging (7%) van het aantal unieke cliënten in 2023 t.o.v. 2022, waarbij voor een deel van de cliënten ook zwaardere en daarmee duurdere vormen van individuele ondersteuning nodig bleek. Het bleek ook nodig om op lokaal niveau maatwerkcontracten af te sluiten voor de inzet van duurdere verblijfsvoorzieningen, GGZ voorzieningen zonder verblijf en specifieke voorzieningen dagbehandeling en dagbesteding.
3. *Salariskosten (V 1,0 mln.)*
De onderschrijving van € 952.000 (2%) op de afdelingsbudgetten (inclusief overheadkosten) wordt voornamelijk veroorzaakt doordat kosten voor eigen personeel gedekt konden worden door incidentele exploitatiebudgetten. Bijvoorbeeld (rijks)middelen voor opvang van Oekraïners, Energietransitie en Omgevingswet.
4. *Toevoeging voorziening pensioenen en wachtgeld wethouders (N 0,8 mln.)*
In overleg met de accountant is de berekeningswijze voor het bepalen van de benodigde hoogte van de voorziening Pensioenen en Wachtgeld wethouders aangepast. Hierdoor is een extra toevoeging aan de voorziening noodzakelijk.
5. *Omgevingsvergunningen (V € 1,3 mln.)*
In overleg met de accountant rekenen we vanaf dit jaar de opbrengsten van omgevingsvergunningen toe aan het jaar waarin deze worden aangevraagd en niet meer aan het jaar waarin de legesnota wordt verstuurd. Deze gewijzigde toerekening betekent voor 2023 dat zowel opbrengsten van in 2021, 2022 en 2023 vergunde vergunningen als opbrengsten van in 2023 aangevraagde vergunningen worden verantwoord. Dit leidt tot een incidenteel voordeel in 2023.
6. *Noodopvang vluchtelingen (V € 0,7 mln.)*
Ten opzichte van bijgestelde (conservatieve) raming is er met betrekking tot de noodopvang van Oekraïners uiteindelijk sprake van € 214.000 lagere lasten en € 473.000 hogere baten.

7. *Overige posten (V 0,6 mln.)*

Naast bovengenoemde posten zijn diverse kleinere voor- en nadelen te onderscheiden. Per saldo is sprake van een voordeel/nadeel. Deze afwijkingen worden bij de programma's nader toegelicht.

8. *Over te hevelen budget (V € 1,6 mln.)*

Een aantal andere budgetten is niet (volledig) uitgegeven. Anders gezegd: van enkele incidentele budgetten, waar in 2023 gemaakte afspraken aan ten grondslag liggen, zijn/worden de werkzaamheden later dan verwacht gestart en naar alle waarschijnlijkheid voortgezet in 2024. De financiële verplichtingen en dekking, die in 2023 zijn aangegaan, moeten hiertoe worden overgeheveld naar het boekjaar 2024. Dit levert in totaal een voordeel op van € 1,6 mln. Het gaat om de volgende posten:

- *Energietoeslag (V € 1,0 mln.)* Van het totaal in 2023 beschikbare budget voor de energietoeslag (€ 4,0 mln.), waarvan in december € 2,2 mln. is ontvangen, resteert per saldo nog € 1.018.000. Voorgesteld wordt om dit bedrag over te hevelen naar 2024.
- *Safehouses (V € 0,2 mln.)* Het betreft een incidentele uitkering uit de regionale reserve Bescherming en Opvang. Deze middelen zijn tot € 250.000 bestemd om de maatwerkvoorziening safehouses in 2024 te bekostigen.
- *Overige posten (V € 0,5 mln.):* huisvesting wijkongeschikten, asfalt rijweg en fietsstroken Meerstraat, structuurvisie Bussum-Zuid, Waterpoort Vecht Muiden en uitvoeren woonzorgvisie.

Daarnaast is sprake van restantbudgetten die inclusief de dekking uit de reserves worden overgeheveld naar 2024. Omdat deze lasten gedekt worden uit reserves heeft de onderbesteding geen effect op het resultaat 2023. Het gaat hierbij om de asbestsanering van de Vondelschool, projectplan De Emmalocaties en masterplan Muiden Noordwest.

Voorstel resultaatsbestemming

Het voorstel is om het totaalresultaat ad. € 9,5 mln. als volgt te bestemmen:

- Overheveling budgetten naar 2024: € 1,6 mln.
- Toevoegen resterend resultaat 2023 aan de Algemene reserve: € 7,9 mln.

Ontwikkeling financiële positie

Weerstandsvermogen

De algemene reserve en bestemmingsreserves hebben als doel om specifiek gemeentelijk beleid te bekostigen en dienen als buffer om eventuele onverwachte tegenvallers op te vangen. Hierdoor wordt voorkomen dat bij tegenvallers direct moet worden bezuinigd of de belastingen moeten worden verhoogd. Gedurende 2023 is het eigen vermogen van de gemeente gestegen van € 54,5 mln. naar € 59,2 mln. Hierbij is het resultaat van deze jaarrekening meegenomen (€ 9,5 mln. voordeel).

Op basis van de financiële kengetallen, zoals opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen, kunnen we stellen dat de financiële situatie van de gemeente goed is. De kengetallen: schuldenlast, structurele exploitatieruimte en het grondexploitatierisico van Gooise Meren scoren goed ten opzichte van de normen. De solvabiliteit is ten opzichte van 2022 licht gestegen en valt nog steeds in de categorie 'matig risico'. De ratio belastingcapaciteit ligt iets boven het landelijk gemiddelde. Maar dit moet in verhouding worden gezien tot het ruime aanbod van voorzieningen in Gooise Meren.

Voor een duurzame balans in de begroting zijn een goede ratio weerstandsvermogen en een goed rapportcijfer kengetallen essentieel. Met de realisatie in 2023 blijft het rapportcijfer (8,3), net als in 2022, boven de streefwaarde (7).

Investerings

Investerings lopen vaak over meerdere jaren. Gedurende het jaar wordt de (financiële) voortgang van de investeringen gemonitord en hierover wordt via de planning- en control cyclus gerapporteerd. In de jaarstukken geven we aan welke investeringen in 2023 zijn afgesloten, wat de (financiële) stand van zaken is per 31 december en lichten we eventuele overschrijdingen van kredieten toe. Op basis van de analyse van de

stand van zaken worden in het eerste voortgangsverslag van het nieuwe begrotingsjaar eventuele noodzakelijke bijstellingen van investeringskredieten voorgesteld. Datzelfde gebeurt, zo nodig, bij het tweede voortgangsverslag. In de perspectiefnota en de begroting worden eventuele nieuwe investeringen voorgesteld, maar wordt ook de totale investeringsplanning beoordeeld op haalbaarheid qua uitvoering en financiële haalbaarheid. Een en ander mede in het licht van het kapitaallastenplafond.

Van de totale gevoteerde, nog niet afgeronde, investeringen ad. € 79 mln. is ultimo 2023 circa € 21 mln. (27%; 2022: 57% en 2021: 59%) uitgegeven. Kanttekening daarbij is dat er hierbij sprake is van een aantal grote investeringen waarvan de lasten met name in 2024 en volgende jaren zullen vallen zoals de renovatie van de Vondelschool (€ 9,9 mln.), nieuwbouw Tweemaster (€ 5,2 mln.) en Zonnegeluidswal (€ 2,3 mln.). De werkelijke uitgaven waren in 2023 € 12 mln. (2022: € 20 mln. en 2021 € 14 mln.).

Investeringen leggen een beslag op liquiditeiten; investeren kost nu eenmaal geld; de gemeente moet extra geld aantrekken om investeringen te bekostigen. Als uiteindelijk (veel) minder wordt geïnvesteerd dan is voorgenomen dan heeft dat uiteindelijk een gunstig effect op het financiële kengetal netto schuldquote. In 2023 is deze 35% lager dan geraamd (60,1% t.o.v. 93%). Dit komt niet alleen door lagere investeringsvolumen, maar ook doordat minder geld aangetrokken hoefde te worden door extra opbrengsten (bv. verkoop brandweerkazerne) en vooruitontvangen subsidies (o.a. CDOKE, DUMAVA en Energiearmoede). Ons streven is om het verschil tussen de kengetallen in de begroting en de jaarrekening zo klein mogelijk te houden.

Leeswijzer

Leeswijzer

Algemeen

In het kader van de voorbereiding van de fusie zijn richtlijnen ontwikkeld voor de producten uit de planning en control cyclus inclusief de jaarstukken. Deze richtlijnen worden sindsdien gehanteerd. De indeling en inhoud van de Jaarstukken 2023 is dan ook gelijk aan die van de Programmabegroting 2023-2026. In deze jaarstukken herkent u de opzet van de programmabegroting.

Antwoord op de drie W-vragen

Daar waar het bij de begroting draait om vragen als: Wat willen we bereiken?, Wat gaan we ervoor doen? en Wat mag het kosten, zoomen de jaarstukken in op: Wat hebben we bereikt?, Wat is daarvoor gedaan en Wat heeft het gekost? Per programma is aangegeven waar we naar streven (het maatschappelijke effect). Dit is per deelprogramma nader uitgewerkt in *Wat willen we bereiken*. Deze teksten zijn grotendeels overgenomen uit het coalitieakkoord. Onder *Wat hebben we daarvoor gedaan in 2023?* rapporteren we vervolgens per maatregel/ambitie uit het college-uitvoerings-programma over de resultaten van de voorgenomen maatregelen om de gestelde doelen te bereiken. In deze jaarstukken lichten wij op die manier toe of en waarom er afwijkingen zijn tussen de voorgenomen plannen uit de begroting en wat er daadwerkelijk gerealiseerd is.

Financiële toelichting per programma

Onder *Wat heeft het gekost?* worden de belangrijkste financiële over- en onderschrijdingen verklaard. In de tabellen van deze jaarrekening is sprake van afronding van getallen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

Paragrafen

De (verplichte) paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de jaarstukken. U vindt hier informatie over lokale heffingen, het weerstandsvermogen en de risicobeheersing, onderhoud van kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en het grondbeleid.

Indicatoren

Omdat de verplichte indicatoren over het algemeen niet voldoende zeggen over de effectiviteit van het beleid is met de raad afgesproken om eigen indicatoren te ontwikkelen die deze informatie wel bieden en die daarmee ook sturingsmogelijkheden geven. In de voorliggende Jaarstukken 2023 zijn voor Duurzaamheid en Wonen (Programma 3), Werk & Inkomen (Programma 4) en Veiligheid en Dienstverlening (Programma 5) indicatoren opgenomen. De vanuit de regelgeving verplichte beleidsindicatoren per programma zijn opgenomen in een bijlage.